

Uchwała Nr XXVII/172/2013
Rady Gminy Bojszowy

z dnia 2 grudnia 2013r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bojszowy na rok 2014r.

Na podstawie art. 18 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 594 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust 1 oraz ust 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Rada Gminy Bojszowy
uchwala:

§1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bojszowy na rok 2014r. w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bojszowy.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i dotyczy roku 2014.

Załącznik do Uchwały
Nr XXVII/172/2013
Rady Gminy Bojszowy
z dnia 2 grudnia 2013r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE BOJSZOWY
NA ROK 2014**

Spis treści:

1. Wstęp.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy.

3. Program Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Bojszowy.

- realizatorzy programu

- cele strategiczne

- cele operacyjne

4. Ewaluacja Programu.

1. Wstęp

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Konieczność podejmowania zdecydowanych działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.) oraz *Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1356 ze zm.).

Realizacja Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Bojszowy na rok 2014 ma wieloletnią perspektywę, niektóre z działań przedstawionych w Programie mają charakter długofalowy, a zatem ich realizacja przeciągnie się na kolejne lata. Podczas realizacji Programu możliwe jest wskazanie nowych zadań w związku z określeniem nowych potrzeb systemu, którego funkcjonowanie poddane będzie monitoringowi. Pełna realizacja celów Programu uzależniona będzie od stopnia zaangażowania wszystkich podmiotów realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Bojszowy. Do opracowania niniejszego Programu wykorzystano dane uzyskane od instytucji i organizacji realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy.

Istnieje wiele określeń zjawiska przemocy. Według J. Merlibrudy przemocą domową na gruncie psychologii określa się: "każde działanie lub rażące zaniedbanie dokonane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę siły lub władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienia, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne".

Określenie to obejmuje zarówno małżonków, partnerów, dzieci, rodzeństwo, rodziców jak i starszych członków rodziny. Grupą krzywdzoną są osoby słabsze i starsze. Jest to szczególnie widoczne, gdy zmienia się proporcja kondycji między nimi a agresorem na ich niekorzyść.

Przemoc domowa jest :

- ✚ intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą;
- ✚ naruszająca prawa i dobra osobiste ofiary – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka: - prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku;
- ✚ przyczyną cierpienia i bólu – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając jej zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczną**, obejmującą działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne.
2. **Przemoc psychiczną**, która jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, wykorzystującym mechanizm procesów psychologicznych.
3. **Przemoc seksualną** działającą w obszarze zachowań seksualnych, naruszającą intymność pożycia.
4. **Przemoc ekonomiczną** dotyczącą warunków materialnych, która opiera się na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy.

Każdej z wymienionych rodzajów przemocy towarzyszą charakterystyczne jej formy.

Rodzaje przemocy	Formy przemocy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	sadyistyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form i praktyk seksualnych, wymuszanie zachowań seksualnych z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	niezaspakajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia itp.

Trudno jest ustalić rzeczywistą liczbę przypadków przemocy w rodzinie, gdyż nie istnieje żaden centralny i ujednolicony system zbierania danych na ten temat. Jedynymi źródłami informacji o przemocy są badania opinii społecznej oraz analizy dokumentacji policyjnych i sądowych.

Według badań opinii publicznej przeprowadzonych przez CBOS pt. "Przemoc i konflikty w domu" 28% Polaków przyznaje, że zna przynajmniej jedną kobietę bitą przez partnera, 32% kobiet deklaruje, że zna kobiety bite przez mężów. Jeśli chodzi o płeć osób przyznających się do rękoczynów, nie widać znaczących różnic. Kobiety

nawet nieco częściej niż mężczyźni przyznają, że podczas kłótni uderzyły partnera (12% wobec 10%). 18% badanych żyjących w stałym związku przyznaje, że zdarzają się sytuacje kiedy współmałżonek używa wyzwisk i obelg, 10 % doświadcza poniżania i kpin. Co dziewiąta kobieta (11%) i co dziesiąty mężczyzna (10%) żyjący w stałych związkach doświadczali przemocy fizycznej ze strony swoich partnerów, a co piąty mężczyzna (20%) i co szósta kobieta (16%) byli przez nich psychicznie dręczeni. Uwzględniając obie formy przemocy można stwierdzić, że równie często doświadczały ich kobiety (21%), jak i mężczyźni (22%). Również statystyki Komendy Głównej Policji wskazują, że każdego roku zgłaszanych jest coraz więcej przypadków przemocy w rodzinie. Co roku w polskich sądach odbywa się około 200 procesów o morderstwo, związanych z przemocą domową. Szacuje się jednak, że ujawniane jest tylko co czwarte przestępstwo. Tego typu statystyki ministerstwa sprawiedliwości mówią, że 98% sprawców przestępstw znęcania się nad rodziną to mężczyźni, a wśród ofiar 81 % to kobiety.

Coraz więcej badań potwierdza, że gdzie występuje przemoc wobec matki, istnieje przemoc wobec dziecka. Maltretowanie dziecka w takich rodzinach jest 15 razy wyższe. Połowa mężczyzn bijących żony maltretuje dzieci. Natomiast bite matki maltretują swoje dzieci dwukrotnie częściej niż matki nie doznające w domu przemocy. Z danych WHO wynika, że w Polsce 5 % zgonów dzieci jest następstwem przemocy z powodu uszkodzeń ciała. Wykorzystywanie seksualne dzieci jest formą krzywdzenia, którą najtrudniej zdiagnozować i oszacować jej zakres. Dzieci rzadko ujawniają fakt molestowania seksualnego. Wyjątkowa drażliwość problemu sprawia, że tylko ewidentne i drastyczne formy wykorzystania seksualnego dzieci zostają ujawnione. W Polsce, według Komitetu Ochrony Praw Dziecka, co piąta dziewczynka i co piętnasty chłopiec poniżej 15 roku życia przeżywają jakąś formę nadużycia seksualnego.

3. Założenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

🚦 Realizatorzy Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie realizowany będzie przy współpracy służb i instytucji, które zajmują się pomocą osobom doświadczającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom przemocy domowej.

Należą do nich:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach.
2. Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bojszowach.
3. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Bieruniu.
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lędzinach.
5. Komenda Powiatowa Policji w Bieruniu.
6. Sąd Rejonowy w Tychach – Wydział Rodzinny i Karny.
7. Prokuratura Rejonowa w Tychach.
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bojszowach.
9. Punkt Interwencji Kryzysowej w Bojszowach.
10. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lędzinach.

🚦 Cele strategiczne programu:

1. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

🚦 Cele operacyjne programu:

1. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.
2. Minimalizowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

4. Budowanie skutecznych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Zadania gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Zadanie 1 Programu - rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości wobec zjawiska przemocy w rodzinie, realizowany będzie w szczególności poprzez zadania:

- 1) organizowanie oraz współuczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach społecznych oraz przedsięwzięciach edukacji społecznej, uwrażliwiających i podnoszących świadomość społeczną na temat zjawiska przemocy w rodzinie i przeciwdziałania mu, promujących wartości rodzinne, relacje oparte na konstruktywnych formach rozwiązywania konfliktów i metody wychowawcze wykluczające używanie przemocy,
- 2) upowszechnianie informacji o naturze problemu przemocy w rodzinie, jej atrybutach, formach, czynnikach ryzyka, możliwościach ochrony i przeciwdziałania przemocy domowej oraz możliwościach uzyskania pomocy na terenie gminy oraz podmiotach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) badanie postaw społecznych mieszkańców Gminy Bojszowy wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Zadanie 2 Programu - rozwijanie profilaktyki przemocy w rodzinie adresowanej do różnych grup społecznych, realizowany będzie w szczególności poprzez zadania:

- 1) przegląd, ocena, dofinansowanie i promocja programów zapobiegania zjawiskom patologicznym, w tym przemocy w rodzinie, adresowanych do dzieci, młodzieży i rodziców,

- 2) realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych i „grup problemowych” adresowanych do dzieci, młodzieży, nauczycieli i pracowników placówek oświatowych oraz opiekuńczo-wychowawczych dotyczących umiejętności niezbędnych w prawidłowym rozwoju osobistym i społecznym, w szczególności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów, wychowania bez przemocy,
- 3) realizacja programów ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców,
- 4) wczesne rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje zagrożenia przemocą w rodzinie.

Zadanie 3 Programu - zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie, realizowany będzie w szczególności poprzez zadania:

- 1) organizowanie specjalistycznych szkoleń i konferencji dla pracowników służb, instytucji i organizacji w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, o charakterze interdyscyplinarnym oraz dla poszczególnych grup zawodowych, m.in. dla pracowników pomocy społecznej, policji, oświaty, służby zdrowia, instytucji wymiaru sprawiedliwości, kuratorów sądowych,
- 2) superwizowanie pracy realizatorów zadań systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 4 Programu - zwiększanie dostępności i efektywności pomocy niesionej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w zależności od ich sytuacji i potrzeb poprzez rozwój różnorodnych form wsparcia socjalnego, pracy socjalnej, poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, interwencji kryzysowej i psychoterapii, realizowany będzie w szczególności poprzez zadania:

- 1) przeprowadzenie diagnozy potrzeb oraz oceny istniejących zasobów systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy,
- 2) udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie pozostającym w środowisku zamieszkania,

- 3) udzielanie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie zmuszonym do opuszczenia miejsca zamieszkania,
- 4) wdrożenie standardów oraz procedur postępowania wobec osób doznających przemocy i stosujących przemoc w rodzinie, m.in. procedury „Niebieska Karta” dla pracowników służby zdrowia i oświaty,
- 5) uzupełnianie zasobów systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) oraz inspirowanie, wspieranie i promowanie nowych rozwiązań, procedur i instrumentów pracy systemu służących sprawnemu, efektywnemu przeciwdziałaniu przemocy w warunkach lokalnych.

Zadanie 5 Programu - rozwój zintegrowanego, interdyscyplinarnego, systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, służącego zwiększeniu skuteczności i dostępności pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie: ochronie ofiar przemocy w rodzinie oraz oddziaływaniom interwencyjnym i korekcyjnym kierowanym do sprawców przemocy domowej, realizowany będzie w szczególności poprzez zadania:

- 1) przygotowanie, zawarcie i realizacja porozumień o współpracy, służących realizowaniu programu ochrony ofiar przemocy z udziałem m.in. policji, prokuratury, kuratorów sądowych, uwzględniających kompetencje i zadania podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy,
- 2) powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w odniesieniu do potrzeb rodziny z problemem przemocy,
- 3) wypracowanie i wdrożenie procedur współpracy służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- 4) organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji i szkoleń interdyscyplinarnych dla podmiotów systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) aktualizacja i udostępnienie zainteresowanym służbom, instytucjom, organizacjom oraz mieszkańcom gminy informacji o zjawisku przemocy w rodzinie i zasobach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także monitorowanie realizacji Programu.

4. Ewaluacja programu

Program będzie podlegał ewaluacji, która uwzględni:

1. Diagnozę problemów społecznych w gminie – systematycznie prowadzony monitoring.
2. Ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów zawartych w programie.
3. Ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie.
4. Ocenę efektów podejmowanych działań.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba rodzin korzystających z pomocy,
- liczba przeszkolonych pracowników zajmujących się problemem przemocy w gminie,
- liczba niebieskich kart,
- liczba zgłoszeń o popełnieniu przestępstwa wystosowanych przez pracowników GOPS,
- liczba wyprodukowanych materiałów informacyjnych, edukacyjnych (ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy,
- liczba instytucji i organizacji działających w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w gminie,
- liczba zarejestrowanych postępowań karnych dotyczących przemocy z terenu Gminy Bojszowy.

Ewaluacja pozwoli na:

- rozwijanie różnorodnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb i problemów istniejących w gminie,
- zwiększenie skuteczności działań z zakresu pomocy społecznej,
- zwiększenie skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- nakreślenie dalszych kierunków rozwoju systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program w gminie.